

DE LIJKPREDIKATIE OVER PASTOOR KORTE (1775).

Verleden jaar gaven de dames Pijlgroms te Workum mij de copie ten geschenke van een oud manuscript, dat afkomstig was van haar overgrootvader. Het behelste de lijk-preek van pastoor Joannes Everardus Lippitz te Joure over zijn ouden studievriend en ambtgenoot Gerardus Wilhelmus Korte in 't Meer bij Heerenveen, aldaar gehouden 18 Januari 1775. Lippitz was in de jaren 1721—1742 kapelaan en later pastoor van Wageningen en omliggende dorpen in de Betuwe, vervolgens pastoor te Harderwijk (1742—51), waarna hij als zoodanig vertrok naar Joure. Hij stierf aldaar 3 Januari 1778¹⁾. Uit een oogpunt van kanselwelsprekendheid is zijn preek zeer gebrekkig. Toch is zij een hoogst welkome bijdrage voor onze kennis van het katholieke leven in de 18^e eeuw vol vrome, naieve gemoedelijkheid. Ik laat ze hier onveranderd in haar geheel volgen.

G. A. WUMKES.

* *
*

„Aandachtige en zeer beminde toehoorders!

Ik zal mijn lesse hebben uit Openbaring XIV: 13 „Zalig zijn de dooden die in den Heer sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunnen arbeid; en hunne werken volgen met hen.”

Nu sta ik hier in 't zwart en anders preek ik in 't wit. Nu zult gij wel denken: wat doe ik in 't zwart? 't Is, omdat ik een lijkpreek zal doen over den ouden heer. Daar heeft Fruitman²⁾

¹⁾ Archief van de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, dl. III, bl. 275, volgens welwillende opgave van den WelEerw. Heer B. P. Velthuysen, Deken en Pastoor te Sneek.

²⁾ Waarschijnlijk de kapelaan van 't Meer.

mij toe verzocht. Doch omdat ik oud ben, zoo stelde ik het af. Maar het is gisteren acht dagen geleden, dat ik hier geweest ben om den ouden heer te bezoeken en zoo ging ik dien avond naar huis. In den nacht was het in de slaap of er een stem tot mij riep: Wat hebt gij beloofd? Ik praktizeerde hierover na en het schoot mij te binnen, dat ik voor circa twintig jaren, toen de oude heer van Sneek kwam en des avonds naar huis ging in den gang over een emmer water viel, zoodat hij zijn scheen bezeerde, ik zeg zijn scheenbeen. Toen meende hij, dat hij sterven zoude en ontbood mij en zeide: wanneer hij kwam te verscheiden, dat ik de lijkpreek over hem moest houden en zulks nam ik op mij.

Dat was de stem, die des nachts tot mij riep. Daarom zal ik nu een lijkpreek doen voor den ouden heer en voor mij zelven ook. Want zalig zijn de dooden, die in den Heer rusten.

Nu zal ik van den ouden heer, van zijn goedheid, zijn iankmoedigheid en verdraagzaamheid niets zeggen, daar niet van spreken, omdat gij hem allen van nabij wel kent, want hij heeft al 51 jaren alhier gestaan. Wij zijn bijna even oud, omtrent even groot, even breed, even dik, zoodat er weinig verschil bij ons was. Ik ben vier maanden en elf dagen ouder dan hij was. Daarom zal ik nu voor hem en voor mij zelven een lijkpreek houden.

Nu, ik zal het uitleggen. Ik zal een parabel of gelijkenis nemen.

Daar was een man, dewelke drie vrienden had. Dezelve werd geciteerd om voor het gerecht te verschijnen. Hij was zoo bangst en benauwd, trillende en bevende. Hij ging in dezen toestand naar zijn eersten vriend en verzocht hem om mede naar het gerecht te gaan om een goed woord voor hem te spreken. Doch deze gaf hem een schoon hemd, benevens een kleed en sprak: nu moet gij gaan. Doch hierbij kon hij geen troost vinden.

Hij werd ten tweede male geciteerd om te komen. Daarop ging hij naar zijn tweeden vriend en zeide: ik ben geciteerd, ga gij mede om een goed woord voor mij te spreken. Deze zeide: dewijl ik gasten zoude hebben, kunnen wij u wel een eindweegs brengen. Toen lieten zij hem verder gaan.

Hij werd ten derde male geciteerd. Tegen de eerste en tweede citaesje kan men wat inbrengen, maar als de derde komt, dan moet men kompareeren. Hij ging nu naar zijn derden vriend en zeide tot hem: ik ben geciteerd om voor den rechter te komen;

gij moet met mij medegaan om een goed woord voor mij te spreken. Deze sprak: Ik zal alles voor u klaar maken.

Dat is mijn parabel. Maar wie zijn nu deze drie vrienden?

Onze eerste vriend is het geld en wereldsch goed. De een bezit honderd, de ander duizend en daar stellen zij hun zaligheid in. Maar als de derde citaesje komt, de dood, dan kan ons dat geld niets baten, want Salomon zegt: „naakt ben ik in de wereld gekomen en naakt moet ik er weer uit”, want niets krijgen wij mede dan een doodkleed en een houten kist. Dat is alles wat ons de eerste vriend medegeeft.

En de tweede vriend, dat zijn onze bloedverwanten. En als de derde citaesje, de dood, komt — dan gaan zij met ons naar het graf en gaan weder naar huis na gegeten en gedronken te hebben. Dat hebben wij van onzen tweeden vriend.

Maar onze derde vriend, dat zijn onze goede werken, die ons volgen. En deze zijn het, die ons voor God vrijspreken: gelijk den ouden heer wiens werken met hem gevolgd zijn.

Hij heeft zijn eerste citaesje al gehad. Dat is nu zoo wat dertig jaren geleden in het jaar 1745. Toen had hij een geheel jaar de derdedaagsche koorts en was zoo zwak, dat wanneer hij de misse moest doen, hij telkens op een stoel moest uitrusten. Dat zullen de ouden nog weten, doch de jongen weten daar niets van.

En mijn eerste citaesje is ook zoo een dertig jaar geleden. Ik was toen ziek en meende te sterven doch bad God, wanneer ik nog tot zijn dienst nuttig kon zijn, ik bereid was te leven, doch zoo niet, ik evenzeer bereid was te sterven. Hizkia werd de dood ook aangezegd, om zich voor het sterven bereid te maken. Hij bad om vijftien jaren en het werd hem gegund. En ook ik heb dertig jaren toegekregen.

Zijn tweede citaesje was het vallen over den emmer, zooals ik even gezegd heb, dat nu twintig jaar geleden is, toen ik hem beloofde, wanneer hij kwam te sterven, ik de lijkpreek voor hem houden zou.

En mijn tweede citaesje was ook een val. Toen viel ik, dat mij een ader in mijn been barstte en ik meende mij dood gebloed te hebben. Dat is onze tweede citaesje.

Maar onze derde citaesje is onze ouderdom. Die roept ons. Want de negentigste psalm zegt: Des menschen leven is zeventig of tachtig jaren. Ook ik ben daar al. En de heilige vader

Ambrosius zegt mede: „Hetwelk men langer leeft, dat brengt men door met pijn en smart”. Ook de oude heer heeft in het laatst veel pijn en smarten gehad. En zoo gaat het ook met mij.

Maar om mijn reden te eindigen — want het zoude u mogelijk vervelen en ik moet nog tot mijn gemeente spreken — gij moet God bidden — ik zal het mede doen — dat Hij u een goeden herder moge wedergeven, die u in alle goed werk voorgaat. Want God straft somtijds een gemeente om hare zonden en geeft kwade herders. Daarom moet gij bidden. Ook moet gij veel voor den ouden heer bidden en veel om hem denken. Ook moet gij uw jongen leeraar onderdanig zijn en veel voor hem bidden, dat ook hij u in alle goed werk voorgaat. Ook moet gij uw opperhoofd onderdanig wezen, uw aardsche zoowel als uw geestelijke, want als wij sterven is dat nuttig voor onze zielen en voor diegene, die ons bevolen zijn. Want als gij biecht zoo worden wij borge. En wij zullen in den jongsten dag met onze gemeente opstaan, gelijk Petrus met zijn gemeente en Paulus met de geheele wereld. Dan zullen wij komen met degenen die wij gebaard hebben, en wenschen daarbij dat de oude heer en ik en gij allen in de eeuwige glorie mogen ingaan. Amen”.

TER NAGEDACHTENIS AAN PASTOOR J. A. SCHOLTEN.

Een enkel woord van waardeering moge in dit tijdschrift worden gewijd aan de nagedachtenis van een man, wiens naam aan slechts weinigen bekend was, doch die een groote liefde koesterde voor het Friesche volk en zijne geschiedenis en zich op het gebied der oudheidkunde werkelijke verdiensten heeft verworven.

Eenvoudig als geheel zijn persoonlijkheid was de loop van zijn leven.

Geboren te Oldemarkt 30 Mei 1827, was hij eenige jaren in de geestelijke bediening te Irnsum werkzaam en daarna